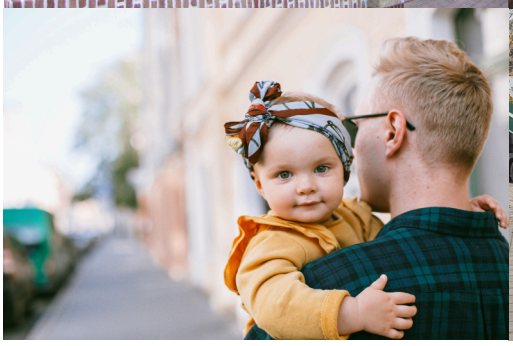
Perspectief-nota

Financieel jaar 2025

Samen bouwen aan Noordenveld

GEMEENTE NOORDENVELD

Inhoudsopgave

Inleiding 2

Meicirculaire 2024 en overige ontwikkelingen gemeentefonds 5

Actuele financiële positie 9

Toelichting op de voorstellen in de A3 10

Kaders Programmabegroting 2025 20

Inleiding

Hierbij bieden wij u de perspectiefnota en kaderbrief ter voorbereiding aan voor de begroting van 2025-2028. Wij schetsen hierin de belangrijkste (financiële) ontwikkelingen. Zoals bekend breken er zware tijden aan voor de gemeenten en dus ook voor Noordenveld. Het hoofdlijnen-akkoord van het beoogde nieuwe kabinet laat de miljardenkorting op het gemeentefonds ongemoeid. Deze korting van € 2,3 miljard heeft ook grote effecten op onze begroting. Al vanaf 2025 is er sprake van een negatief effect: een lagere uitkering van € 1,1 miljoen oplopend tot € 3,7 miljoen in 2026. De omvang van deze kortingen hebben consequenties voor onze mogelijkheden en ambities.

Actuele financiële positie

In deze perspectiefnota geven wij een actueel beeld van het perspectief voor 2025. Hierbij hebben wij de effecten van de meicirculaire meegenomen met daarbij de zogenaamde drie O's. Dit zijn kosten die wij sowieso gaan maken in 2025 omdat ze onuitstelbaar, onvermijdbaar en onvermijdelijk zijn. Dit zorgt voor een startsaldo van de perspectiefnota 2025 van negatief € 0,8 miljoen. Ook is er sprake van wenselijk nieuw beleid. Voor de versterking van de organisatie, deels door toenemende wet- en regelgeving, is een vervolg op de knelpuntenanalyse nodig. Bovendien zijn er projecten ten dienste van de samenleving die al in uitvoering of voorbereiding zijn.

Het financiële beeld komt daarbij uit op ruim € 2,8 miljoen negatief. Dit is de reden dat wij als college voorstellen om het spaarbedrag voor het ravijnjaar terug te draaien. Het gaat hierbij om een bedrag van € 2,5 miljoen dat we inzetten om het tekort te dempen.

Van perspectiefnota naar begroting

De grote kortingen op het Gemeentefonds betekenen dat de taken en middelen niet meer in balans zijn. De afgelopen weken hebben we de eerste besparingen op de beïnvloedbare budgetten onderzocht. Ook het faseren van investeringen is bezien naast het toeschrijven van kosten naar projecten, tarieven en specifieke uitkeringen. Het zoeken naar incidentele budgetten is eveneens aan de orde. Ondanks de middelen die deze besparingen opleveren betekent dit dat een groot aantal zaken die wij heel graag met onze inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en bedrijven willen oppakken, voorlopig geen doorgang kunnen vinden. Daarvoor is het financieel perspectief te onzeker. Deze onderwerpen zijn allemaal terecht gekomen op een ''voorstellen die voorlopig niet kunnen worden uitgevoerd''-lijst. Deze vindt u ook in (de bijlage bij) deze perspectiefnota. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het uitstellen van projecten uit het ISAP, culturele en ruimtelijke projecten op bijvoorbeeld de openbare ruimte. Moeilijke keuzes die wij voorlopig hebben moeten maken om het dreigende tekort te dichten.

In de komende maanden gaan we verder met het voorbereiden van de begroting. Hiervoor zullen we u heldere keuzes voorleggen om te komen tot een sluitende begroting voor 2025 en verder. Het gaat daarbij om het voorzieningenniveau van onze gemeente, het verbeteren van

de kostendekkendheid van tarieven, het versoberen van het fysieke domein en bijvoorbeeld het onderzoeken van de samenwerkingsmogelijkheden met andere gemeenten. [1]

Bij de behandeling van de perspectiefnota in uw raad horen we graag uw beschouwingen over de geschetste financiële situatie. U kunt dan in eerste reactie aangeven voor welke uitgaven behorend bij welke taken en verantwoordelijkheden van de gemeente de strekking van de perspectiefnota mogelijk consequenties moet hebben.

Kaders Programmabegroting 2025

Ten slotte is er in deze nota aandacht voor de financiële kaders van de Programmabegroting 2025. Deze treft u aan het einde van dit stuk aan.

Het vervolg richting het begrotingsproces

Deze nota zal worden besproken in de maand juli tijdens uw vergaderingen van de 8e (oordeelsvormend) en de 15e (besluitvormend) juli. Vervolgens zijn er enkele sessies gepland waarbij u samen met het college de vorderingen en richting verder bespreekt:

- 9 september, werksessie begroting;
- 16 september, bijeenkomst begroting;
- 30 september, bijeenkomst begroting;
- 23 oktober volgt het spreekrecht in de raad;
- 6 november, eerste termijn begroting;
- 11 november, tweede termijn begroting.

In de vorige Perspectiefnota benoemden we verschillende actuele ontwikkelingen die van invloed zouden kunnen zijn op de gemeente en de gemeentelijke organisatie. Voor enkele van die ontwikkelingen volgt hieronder een korte update.

Nij Begun

In 2023 kwam de Rijksoverheid naar aanleiding van de Parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning met 50 concrete maatregelen om de schadeafhandeling rondom de gaswinning in het Noorden milder, makkelijker en menselijker te maken. Hiermee zou een ''ereschuld'' aan het gebied worden ingelost als compensatie voor de geleden schade. Alle maatregelen zijn verwoord in het rapport “Nij Begun”. In totaal is hiervoor in dertig jaar € 22 miljard beschikbaar. Nij Begun richt zich op een economische agenda, sociale agenda en op verduurzaming. De tien Groninger gemeenten en de Drentse gemeenten Noordenveld, Tynaarlo en Aa en Hunze, is gevraagd om te komen met plannen voor deze en volgende

---

[1] Het VNG adviseert via haar *Begrotingsadvies 2028-2028* het volgende:

- Benoem de financiële en inhoudelijke consequenties van noodzakelijke bezuinigingen en/of lastenverzwaring, ook van ombuigingen die eerder zijn ingezet;
- Maak boekjaar 2025 sluitend, rekening houdend met de wijze waarop de financiële toezichthouders omgaan met de incidentele korting van 2025;
- Voer geen bezuinigingen door op andere beleidsterreinen vanwege de groei van de kosten voor jeugdzorg;
- Overweeg rekening te houden met toekomstige ontwikkelingen rondom het Btw-Compensatiefonds (BCF) en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo).

generaties. Dit voorjaar zijn we in Noord-Drenthe aan de slag gegaan met de eerste invulling van de sociale- duurzaamheids- en de economische agenda. In de loop van dit najaar ligt het in de lijn der verwachting dat de Noord-Drentse uitgangspuntennotitie door de raden van de drie Noord-Drentse gemeenten wordt vastgesteld.

Op korte termijn heeft dit nog geen effect op onze cijfers. Zodoende maakt dit dan ook nog geen onderdeel uit van de perspectiefnota 2025.

Opvang vluchtelingen (waaronder Oekraïners) en huisvesting/opvang statushouders.
Het voortdurende beroep van het kabinet om verschillende vormen van opvang te organiseren, heeft op 31 januari 2024 een wettelijk karakter gekregen voor de asielopvang. Op deze datum is de Wet gemeentelijke taak asielopvangvoorzieningen in werking getreden, oftewel de Spreidingswet. Deze wet legt gemeenten een expliciete wettelijke taak op om asielopvang-voorzieningen te realiseren, met als doel een evenwichtige verdeling van asielzoekers over Nederland te waarborgen. Het hoofdlijnenakkoord van het nieuw beoogde kabinet wat onlangs is gepresenteerd zorgt voor onzekerheid op de verwachtte opgave.

De opvang van Oekraïense vluchtelingen valt niet onder deze wet en kent momenteel geen wettelijke verplichting. De vraag naar opvangplekken voor hen blijft onverminderd van kracht. De huisvesting van statushouders is een reguliere taak voor de gemeente en brengt diverse uitdagingen met zich mee met name op het gebied van wonen, zorg en onderwijs.

Meicirculaire 2024 en overige ontwikkelingen gemeentefonds

De meicirculaire 2024 is doorgerekend en geeft, ten opzichte van de septembercirculaire 2023, het volgende beeld.

Effect meicirculaire 2024 (bedragen x € 1.000 en > 0 is een overschot)	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Totaaleffect meicirculaire 2024	**1.224**	**38**	**1.666**	**1.497**	**1.660**
Reserveren decentralisatie-uitkeringen en taakmutaties	264	56	56	59	62
Effect meicirculaire 2024	**960**	**-18**	**1.610**	**1.438**	**1.598**

Eén nieuwe decentralisatie-uitkering en één taakmutatie zijn buiten het effect op de begrotingsruimte gehouden. Voor de onderstaande reserveringen geldt namelijk dat hiervoor in de begroting naar verwachting nog budgetten worden aangemaakt.

Reserveringen (bedragen x € 1.000)	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Decentralisatie-uitkeringen					
uitvoeringskosten Omgevingswet	213				
Taakmutaties					
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	51	56	56	59	62
Totaal reserveringen	**264**	**56**	**56**	**59**	**62**

Het geheel levert voor de gemeente Noordenveld, ten opzichte van de begroting 2024, voor alle jaren met uitzondering van 2025 een stijging op. Hierbij maken wij wel enkele kanttekeningen. In de meerjarenbegroting 2024 leidt het nieuwe kader voor loonstijgingen vanaf 2025 tot hogere ramingen. Beleidsintensiveringen, als gevolg van de Voorjaarsnota 2024 van het rijk, waar tot nu toe nog geen rekening mee gehouden was, leiden mogelijk ook tot hogere uitgaven. Wij adviseren daarom voorzichtig om te gaan met de gepresenteerde groei binnen het gemeentefonds.

De belangrijkste onderwerpen uit de meicirculaire 2024 zijn hieronder puntsgewijs uiteengezet en worden daarna individueel toegelicht. Als laatste is een financiële samenvatting opgenomen.

1. Accressen algemene uitkering uit het gemeentefonds 2024-2028
2. Incidentele compensatie vanaf 2024 tot en met 2029
3. Opschalingskorting geschrapt vanaf 2026
4. Besparingsverlies jeugd 2025
5. Overige onderwerpen

1. Accressen algemene uitkering uit het gemeentefonds 2024-2028

In de meicirculaire 2024 zijn de accressen2 bijgewerkt.

Volume-accres

In de meicirculaire 2024 is de nieuwe financieringssystematiek vervroegd van 2027 naar 2024. Dit betekent dat de koppeling van het accres aan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) per 2024 is ingevoerd. Het volume-accres wordt vanaf 2024 gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2) van de ontwikkeling van het bbp. Door het toepassen van de ontwikkeling van het bbp vanaf 2024 zijn de tranches voor de jaren 2024 en 2025 lager dan in de Miljoenennota 2024 (septembercirculaire 2023). Verder worden de tranches voor de jaren 2024 en 2025 structureel opgenomen in plaats van incidenteel. Hierdoor is het volume-accres voor de jaren 2024 en 2025 lager dan in de septembercirculaire 2023 en vanaf 2026 en verder hoger.

De mutaties ten opzichte van de septembercirculaire 2023 zijn als volgt:

Per jaar	**Effect Noordenveld**
2024: € -/- 299 miljoen	€ -/- 485.000
2025: € -/- 421 miljoen	€ -/- 687.000
2026: € 809 miljoen	€ 1.316.000
2027: € 808 miljoen	€ 1.314.000
2028: € 819 miljoen	€ 1.335.000

In de meicirculaire 2024 is het LPO-accres eerst geactualiseerd voor de macro-economische cijfers van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2024. Vervolgens is de indexatie voor loon- en prijsontwikkeling vanaf 2024 gebaseerd op de prijs bruto binnenlandse product.

De mutaties ten opzichte van de septembercirculaire 2023 zijn als volgt:

Per jaar	Effect Noordenveld
2024: € -/- 514 miljoen	€ -/- 834.000
2025: € -/- 1,2 miljard	€ -/- 1.928.000
2026: € -/- 1,4 miljard	€ -/- 2.276.000
2027: € -/- 1,5 miljard	€ -/- 2.389.000
2028: € -/- 1,4 miljard	€ -/- 2.322.000

2. Incidentele compensatie vanaf 2024 tot en met 2029

In verband met het vervroegen van de nieuwe financieringssystematiek (bbp-indexatie) van 2027 naar 2024 daalt zowel het volume- als het LPO-accres voor de jaren 2024 tot en met 2029. Voor 2024 wordt dit volledig gecompenseerd en voor 2025 voor ongeveer de helft, waardoor een tekort van € 675 miljoen resteert. Voor de jaren 2026 tot en met 2029 vindt compensatie plaats, zodat uiteindelijk voor de gemeenten een positief saldo resulteert van € 675 miljoen, dat gelijk is aan het bedrag van het schrappen van de oploop van de opschalingskorting.

[2] Accres is de toe- en afname van het gemeentefonds. Het accres is gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging (LPO) en het volumedeel ter compensatie van bijvoorbeeld bevolkingstoename.

3. Opschalingskorting geschrapt vanaf 2026

Sinds 2015 is een korting op het gemeentefonds opgenomen, omdat verondersteld werd dat fusies leiden tot lagere kosten. In de meicirculaire 2024 is de opschalingskorting vanaf 2026 geschrapt. Dit betekent het einde van een structurele korting vanaf 2026 van € 675 miljoen. De opschalingskorting was al incidenteel geschrapt voor de jaren 2024 en 2025.

4. Besparingsverlies jeugd 2025

In de meicirculaire 2024 is opgenomen dat de geraamde extra besparing van het rijk van € 500 miljoen voor 2025 komt te vervallen, omdat de maatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn gerealiseerd (effect Noordenveld € 839.000 en opgenomen als taakmutatie). Het uitgangspunt is dat het vervallen van de extra besparing van het rijk geen budgettaire effecten heeft. Dit kan, omdat gemeenten in de begroting voor jeugdzorg rekening mochten houden met de voorgenomen besparing en een lagere raming van de uitgaven hebben opgenomen. Dit wordt voor 2025 nu teruggedraaid. In het hoofdlijnenakkoord van de formerende kabinetspartijen is opgenomen dat de besparing van € 511 miljoen op jeugdzorg ook voor 2026 en verder vervalt. Dit is uiteraard nog niet definitief en dus ook niet in de meicirculaire opgenomen. De provinciaal toezichthouder gaf voor de jaren 2026 en 2027 toestemming een stelpost op te nemen ‘nog te ontvangen rijksbijdrage jeugdzorg’ van 100% van het gemeentelijk aandeel. Voor 2028 blijft onduidelijk of gemeenten 100% mogen ramen of 75% aangezien deze jaren nog niet opgenomen zijn in de richtlijnen van de provinciaal toezichthouder. In de huidige meerjarenbegroting 2024 was deze stelpost nog niet opgenomen (effect Noordenveld: in 2026 € 460.000, in 2027 € 342.000 en in € 2028 € 305.000).

5. Overige onderwerpen

BTW Compensatie Fonds (BCF)

Het BTW Compensatiefonds (BCF) heeft een plafond. Gemeenten zijn in 2023 € 573 miljoen onder dit plafond gebleven met declaraties. In de septembercirculaire 2023 werd al een voorschot van € 359 miljoen uitbetaald. De definitieve afrekening van het BCF bedraagt hierdoor € 214 miljoen extra en is voor 2024 incidenteel toegevoegd (effect Noordenveld € 344.000). De afrekening over 2023 heeft ook structurele gevolgen. Voor de meerjaren-begroting 2024 mag de raming maximaal gelijk zijn aan de afrekening van 2023. De provinciaal toezichthouders gebruiken dit als richtlijn bij het beoordelen van de meerjarenbegroting 2025-2028. Wel adviseren de toezichthouders om voorzichtig te zijn met het opnemen van een raming voor dit dekkingsmiddel (effect Noordenveld: € 175.000 in 2024 tot € 178.000 in 2028).

Integratie-uitkering Participatie

De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt in de komende jaren als volgt.

Wijzigingen integratie-uitkeringen (bedragen x € 1.000)	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Participatie	369	239	239	163	77

Vooraankondigingen

Indexatie Wmo voor stijgende zorgkosten

Het rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten die horen bij de wettelijke zorgtaken binnen de Wmo. De verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de) Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Vooruitlopend hierop wordt onderzoek gedaan naar een passende geobjectiveerde indexering, die ook rekening houdt met de kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Het rijk heeft in de Voorjaarsnota alvast een reservering opgenomen voor een aanvullende indexering voor demografie bovenop de bbp-systematiek. Vanaf 2026 is een reservering opgenomen van € 75 miljoen oplopend tot € 300 miljoen in 2029. Het streven is dat er met ingang van 2026 nadere afspraken zijn. In de meicirculaire 2024 is deze reservering nog niet verwerkt.

Inzet specifieke uitkeringen

Het aantal specifieke uitkeringen is de afgelopen jaren sterk gestegen. Het uitgangspunt is echter dat financiële middelen vanuit het rijk aan gemeenten bij voorkeur bestedingsvrij en zonder oormerk ter beschikking worden gesteld. Daarom is de inzet erop gericht om het aantal specifieke uitkeringen en de verantwoordingslasten te verminderen.

Financiële samenvatting

In de onderstaande tabel zijn de verschillen opgenomen tussen de berekeningen van het gemeentefonds op basis van de septembercirculaire 2023 en de meicirculaire 2024.

Financiële samenvatting (bedragen x € 1.000 en > 0 is een overschot)	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Volume-accres historisch Bbp	-485	-687	1.316	1.314	1.335
LPO-accres prijs Bbp	-834	-1.928	-2.276	-2.389	-2.322
Uitkeringsfactor, ontwikkeling uitkeringsbasis	306	684	792	911	1.044
Schrappen opschalingskorting			1.093	1.094	1.098
Incidentele compensatie	1.164	1.055	219	177	140
Stelpost btw-compensatiefonds 2023	344				
Stelpost btw-compensatiefonds	175	177	177	177	178
Stelpost nog te ontvangen rijksbijdrage jeugdzorg			460	342	305
Taakmutaties	46	1.016	162	170	188
Decentralisatie-uitkeringen	228	17	17	17	17
Integratie-uitkering Participatie	327	199	201	179	172
Belastingcapaciteit (WOZ-waarden)	-47	-495	-495	-495	-495
Effect meicirculaire 2024 (zonder invloed reserveringen)	**1.224**	**38**	**1.666**	**1.497**	**1.660**

Actuele financiële positie

In dit hoofdstuk treft u de actuele financiële positie van de gemeente aan, uiteengezet volgens de systematiek van de A3. We zetten hierna uiteen hoe we met de beschikbare middelen en de geplande inzet van deze middelen toerekenen naar een nog op te lossen tekort van € 318.000 voor 2025:

Opbouw meerjarenbegroting 2025-2028

Bedragen x € 1.000

	2025	2026	2027	2028	
	Saldo meerjarenbegroting 2025				Eenmalige ruimte **2025**
	-318	**-2.371**	**-136**	**994**	**20**

Financiële vooruitzichten 2025 - 2028	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Eenmalige ruimte 2025**
Saldo meerjarenbegroting 2024 - inclusief 1e begrotingswijziging 2024 volgens resumé	**43**	**-1.537**	**300**	**654**	
Vastgestelde begrotingswijzigingen in 2024 met effect op begrotingsruimte 2025 en verder:					
wijziging 2/2024: Herinrichting Brink Peize	-14	-14	-14	-14	
Saldo actuele begrotingsruimte 2025 en verder	**29**	**-1.551**	**286**	**640**	
(Nog te verwachten) raadsbesluiten 2024 met effect op begrotingsruimte 2025 en verder					
Tijdelijke huisvesting de Hekakker Norg	pm	pm	pm	pm	
1e trimesterrapportage 2024	-705	-705	-705	-705	
Tijdelijke verkeersmaatregelen Hullenweg Roden	-16	-16	-16	-16	
Totaal (nog te verwachten) raadsbesluiten 2024 met effect op begrotingsruimte 2025 en verder	**-721**	**-705**	**-705**	**-705**	
Saldo actuele begrotingsruimte 2025 en verder	**-692**	**-2.256**	**-419**	**-65**	
Effect circulaires rijk					
Septembercirculaire 2023	-91	-197	888	1.505	
Meicirculaire 2024	-18	1.610	1.438	1.598	
Totaaleffect circulaires rijk	**-109**	**1.413**	**2.326**	**3.103**	
Saldo actuele begrotingsruimte 2025 en verder in perspectiefnota 2025	**-801**	**-843**	**1.907**	**3.038**	**113**

Blok B - 3 O's (onontkoombaar, onvoorzien en onuitstelbaar)

Voorstellen 3 O's *bedragen x € 1.000*	2025	2026	2027	2028	Eenmalige ruimte 2025
VRD	-120	-120	-120	-120	
Rekenkamer	-12	-12	-12	-12	
RUD Drenthe (incl. amendement € 16)	-128	-128	-128	-128	
Klimaatschade wegen (investering 2025 € 650)	-46	-46	-46	-46	
GGD	-60	-60	-60	-60	
Recreatieschap Drenthe	-5	-5	-5	-5	
Budget juridisch advies	-75	-75	-75	-75	
K2f SAAS	-87	-39	-39	-39	
Onderhoudsbudget wegen	-200	-200	-431	-431	
BBS De Verwondering (investering 2025 € PM)	pm	pm	pm	pm	
Handhavingscamera Koelenweg	-13	-13	-13	-13	
Totaal 'Voorstellen perspectiefnota 2025 (3 O's)'	**-746**	**-698**	**-929**	**-929**	**0**
Saldo meerjarenbegroting 2025 na blok B - 3 O's	**-1.547**	**-1.541**	**978**	**2.109**	**113**

Voortzetting ingezet beleid / MUP	2025	2026	2027	2028	Eenmalige ruimte 2025
De Parel en De Hoeksteen fuseren (investering 20?? (aandeel Hoeksteen) € 3.677)	41	83	-202	-202	
Totaal 'Voortzetting ingezet beleid / MUP'	**41**	**83**	**-202**	**-202**	**0**
Saldo meerjarenbegroting 2025 na C. Voortzetting ingezet beleid / MUP	**-1.506**	**-1.458**	**776**	**1.907**	**113**

Blok D - nieuw beleid

Overige voorstellen nieuw beleid	2025	2026	2027	2028	Eenmalige ruimte 2025
Knelpuntenanalyse (2025 inclusief € 400 incidentele middelen)	-1.000	-600	-600	-600	
Aantrekkelijk werkgeverschap	-167	-167	-167	-167	
Begraafplaats Nieuw-Roden					-25
Begraafplaats Veenhuizen	-3	-3	-3	-3	-30
Buurthuis De Bomenburcht					-20
Hoofdveld VV Peize (investering 2025 € 386)	-27	-27	-27	-27	
Vervangingsinvesteringen 2025 (investering € 2.300)	-75	-75	-75	-75	
Participatiebeleid					-18
Vrijetijdsboulevard (investering 2025 € 1.200)	-24	-24	-24	-24	
Rotonde Dwazziewegen (investering 2025 € 247)	-17	-17	-17	-17	
Archeologische en cultuurhistorische waarden					0
Huisvesting gemeentehuis	pm	pm	pm	pm	
Totaal 'Overige voorstellen nieuw beleid'	**-1.313**	**-913**	**-913**	**-913**	**-93**
Saldo meerjarenbegroting 2025 na D. nieuw beleid perspectiefnota 2025	**-2.818**	**-2.371**	**-136**	**994**	**20**

Blok E - (jaarlijkse) Dotatie exploitatie naar vermogen

	2025	2026	2027	2028	
Intrekken toevoeging aan algemene reserve (sparen voor 2026)	2.500				
Saldo meerjarenbegroting 2025 na E. jaarlijkse dotatie naar vermogen	**-318**	**-2.371**	**-136**	**994**	

Blok H - Voorstellen ten laste van de tarieven

	2025	2026	2027	2028	
Oeververdedigingswerken	-40				
Personeel beheer binnendienst	-460	-460	-460	-460	
Totaal 'Voorstellen ten laste van tarieven'	**-500**	**-460**	**-460**	**-460**	

Toelichting op de voorstellen in de A3

Hierna volgt per blok een toelichting per voorstel zoals die in de A3 zijn opgenomen

Voorstellen '3 O's' – Wettelijke verplichtingen

Voorstellen 3 O's *bedragen x € 1.000*	2025	2026	2027	2028	Eenmalige ruimte 2025
VRD	-120	-120	-120	-120	
Rekenkamer	-12	-12	-12	-12	
RUD Drenthe (incl. amendement € 16)	-128	-128	-128	-128	
Klimaatschade wegen (investering 2025 € 650)	-46	-46	-46	-46	
GGD	-60	-60	-60	-60	
Recreatieschap Drenthe	-5	-5	-5	-5	
Budget juridisch advies	-75	-75	-75	-75	
K2f SAAS	-87	-39	-39	-39	
Onderhoudsbudget wegen	-200	-200	-431	-431	
BBS De Verwondering (investering 2025 € PM)	pm	pm	pm	pm	
Handhavingscamera Koelenweg	-13	-13	-13	-13	
Totaal 'Voorstellen perspectiefnota 2025 (3 O's)'	**-746**	**-698**	**-929**	**-929**	**0**
Saldo meerjarenbegroting 2025 na blok B - 3 O's	**-1.547**	**-1.541**	**978**	**2.109**	**113**

VRD (structureel € 120.000)

Deze extra bijdrage ten opzichte van de begroting 2024 wordt veroorzaakt door een loon-en prijscompensatie van 6,5%, verminderd met de correctie van twee kleinere bedragen die te maken hebben met de impuls brandweerzorg en op peil brengen kapitaallasten.

Rekenkamer (structureel € 12.000)
Op 12 juli 2023 is de nieuwe verordening op de Rekenkamer gemeente Noordenveld vastgesteld met ingang van 1-1-2024 werking hebbende. Besloten is in de begroting 2024 een onderzoeksbudget ad € 35.000 op te nemen en een bedrag van € 10.000 voor de vergoeding van de leden van de Rekenkamer. De wijzigingen ten opzichte van de bedragen waren te klein om mee te nemen in de trimesterrapportage 2024 en worden hierbij meegenomen in de begroting 2025.

RUD Drenthe (structureel € 128.000)
De deelnemersbijdrage voor Noordenveld wordt in 2025 als gevolg van de ontwerpbegroting 2025 met € 112.000 verhoogd. De bijdrage gaat van € 1.063.000 naar € 1.175.000. Dit is inclusief de 4% zijnde € 16.000 met betrekking tot de aanname dat de werkzaamheden in verband met de Omgevingswet ook in 2025 toenemen. Let op: alle bedragen onder voorbehoud van behandeling door de Raad in verband met zienswijze.

Klimaatschade wegen (investering 2025 € 650.000, structureel € 46.000)
De afgelopen jaren is door het veranderende klimaat, schade ontstaan aan het wegenareaal. Dit bestaat in de gemeente Noordenveld voornamelijk uit verzakkingen van wegen. Hierdoor ontstaan onveilige situaties. Herstel van de klimaatschade is niet opgenomen in het reguliere onderhoud. De klimaatschade bedraagt op dit moment € 650.000.

GGD (structureel € 60.000)
Voor 2025 heeft de GGD Drenthe extra middelen nodig voor twee autonome ontwikkelingen. Het gaat hierbij over de indexatie van lonen en prijzen conform de afspraken die staan omschreven in 'Samen werken voor Drenthe' en een uitbreiding van het Rijksvaccinatie-programma. Dit betreft een wettelijke taak.

Recreatieschap Drenthe (structureel € 5.000)
De begroting van het Recreatieschap wordt jaarlijks aangepast voor de stijging van lonen en prijzen. Op het moment van opstellen van de begroting voor 2025 gaan we uit van het nu beschikbare inzicht en is deze gebaseerd op aannames. De momenteel opgenomen budgetten voor de Gemeenschappelijke Regeling (GR) zijn niet toereikend voor de toekomst en moeten worden aangepast naar € 93.000 per jaar. In de meerjarenbegroting voor 2025 is een bedrag opgenomen van € 88.000.

Budget juridisch advies (structureel € 75.000)
Al geruime tijd moeten er bedragen verantwoord worden bij de trimesterrapportages en jaarrekening, waarvoor geen geld in de begroting is opgenomen. Het betreft hier kosten voor (juridisch) advies voor de afdeling Ruimte. Er is een toenemende behoefte aan extra ondersteuning door toenemende complexiteit voor bestemmingsplanwijzigingen, vergunningen, et cetera., maar ook door een toename aan Woo vragen en bezwaar en beroep. Nu lopen deze kosten op tot een bedrag van € 75.000. De inzet van deze bureaus voor (juridisch) advies zal komende jaren alleen maar toenemen, dus vandaar het verzoek om dit bedrag nu vast in de begroting op te nemen. Eventuele verdere toename van kosten zullen wij

proberen te beperken door onze medewerkers bij te scholen op juridisch gebied, maar dit zal de inzet van deze bureaus met specifieke expertise niet overbodig gaan maken.

K2f SAAS 'Software as a service' (structureel € 87.000)
Key2financiën is onze huidige administratiesoftware. De applicatie draait op onze eigen servers, waardoor het technisch beheer en onderhoud van de applicatie intern door Noordenveld worden uitgevoerd. De gemeente Noordenveld maakt in toenemende mate gebruik van Cloud technologie. Een clouddienst biedt opslag en toegang tot gegevens en software buiten de eigen ICT-infrastructuur. Hoewel het duurder kan zijn, brengt het voordelen met zich mee, zoals automatische updates, onderhoud en bescherming tegen cyberdreigingen. Cloudproviders bieden doorgaans hoge beschikbaarheid en betrouwbaarheid met meerdere datacenters. Voor gemeenten betekent dit besparingen op operationeel en technisch beheer, hardware-investeringen, licenties, dataopslag en beveiliging. Een andere ontwikkeling is dat leveranciers inzetten op Cloud transitie: het ontwikkelen van Cloud technologie en clouddiensten. Dit betekent of kan betekenen dat er minder (of niet meer) geïnvesteerd wordt in de ontwikkeling van software en functionaliteiten van informatiesystemen die lokaal (in huis) worden gehost door een afnemer. Op dit moment ontwikkelt Centric nog wel door aan Key2financiën die lokaal wordt gehost. Naar aanleiding van het beveiligingsincident in maart 2024 heeft de organisatie een aantal weken geen of beperkt gebruik kunnen maken van Key2financiën. Vanwege deze ontwikkelingen en risico's kiest de gemeente bewust voor Key2Financiën als clouddienst.

Onderhoudsbudget wegen (structureel € 200.000)
Het huidige budget voor het wegenonderhoud is onvoldoende om het wegenareaal te onderhouden op kwaliteitsniveau "basis" zoals vastgesteld in het wegenbeheerplan 2024-2028. Dit komt doordat de prijzen sterk zijn gestegen door inflatie en productiekosten. Op basis van het in 2024 vastgestelde wegenbeheerplan is het benodigde onderhoudsbudget € 1.710.000 per jaar. De structurele verhoging van het huidige budget bedraagt daarmee € 431.000. Voor het jaar 2025 en 2026 wordt gebruik gemaakt van eerder toegekend meeliftbudget waarvan de uitvoering nog op zich laat wachten. Hiermee worden de meerkosten in 2025 en 2026 € 200.000. Vanaf 2027 wordt dit structureel € 431.000.

BBS De Verwondering (investering 2025 € p.m.)
BBS De Verwondering heeft de beschikking van het ministerie voor de bekostiging voor het onderwijs verkregen. Hierdoor wordt met ingang van 2025 de verantwoordelijkheid voor de huisvesting van BBS De Verwondering aan ons toegewezen. Op dit moment is het echter niet mogelijk om een volledig inzicht te geven in de te verwachten kosten voor de komende jaren. Deze melding heeft betrekking op de investering in tijdelijke huisvesting, die nog nader moet worden uitgewerkt. Voor de komende 10 jaar zijn er verschillende opties om dit op te lossen, zoals het huren van een pand of het gebruik maken van andere tijdelijke huisvestingsmogelijkheden, zoals bijvoorbeeld een leegstaand schoolgebouw.

Handhavingscamera Koelenweg (structureel € 13.000)
De geslotenverklaring op de Koelenweg is permanent en daarmee ook de handhavingscamera. We leasen deze camera (inclusief backoffice, service, onderhoud en de ontheffingenmodule) wat jaarlijkse kosten met zich meebrengt.

Voortzetting ingezet beleid / MUP

Voortzetting ingezet beleid / MUP	2025	2026	2027	2028	Eenmalige ruimte 2025
De Parel en De Hoeksteen fuseren (investering 20?? (aandeel Hoeksteen) € 3.677)	41	83	-202	-202	
Totaal 'Voortzetting ingezet beleid / MUP'	**41**	**83**	**-202**	**-202**	**0**
Saldo meerjarenbegroting 2025 na C. Voortzetting ingezet beleid / MUP	**-1.506**	**-1.458**	**776**	**1.907**	**113**

Fusieschool Parel Hoeksteen (investering 2025 € 3.677.000, structureel € 256.000)
De Parel en De Hoeksteen gaan fuseren. Voor het krediet van de Parel is € 2.633.000 in 2023/2024 beschikbaar gesteld. Het krediet van De Hoeksteen staat in het IHP gepland voor 2030/2031 van totaal € 3.677.000. De kapitaalslasten zijn voor 2030 totaal, voor beide scholen, geraamd op € 256.000. Uitgaande dat we het krediet van De Parel ook kunnen gebruiken voor de voorbereiding van De Hoeksteen stellen wij hierbij voor om de kapitaalslasten van De Hoeksteen naar voren te trekken naar 2025. Het voorlopig ontwerp van de fusie school wordt verwacht in 2025. Wat er daadwerkelijk in 2025 van het investeringskrediet gebruikt gaat worden hangt af van de afspraken die hierover gemaakt gaan worden.

Overige voorstellen nieuw beleid

Overige voorstellen nieuw beleid	2025	2026	2027	2028	Eenmalige ruimte 2025
Knelpuntenanalyse (2025 inclusief € 400 incidentele middelen)	-1.000	-600	-600	-600	
Aantrekkelijk werkgeverschap	-167	-167	-167	-167	
Begraafplaats Nieuw-Roden					-25
Begraafplaats Veenhuizen	-3	-3	-3	-3	-30
Buurthuis De Bomenburcht					-20
Hoofdveld VV Peize (investering 2025 € 386)	-27	-27	-27	-27	
Vervangingsinvesteringen 2025 (investering € 2.300)	-75	-75	-75	-75	
Participatiebeleid					-18
Vrijetijdsboulevard (investering 2025 € 1.200)	-24	-24	-24	-24	
Rotonde Dwazziewegen (investering 2025 € 247)	-17	-17	-17	-17	
Huisvesting gemeentehuis	pm	pm	pm	pm	
Totaal 'Overige voorstellen nieuw beleid'	**-1.313**	**-913**	**-913**	**-913**	**-93**
Saldo meerjarenbegroting 2025 na D. nieuw beleid perspectiefnota 2025	**-2.818**	**-2.371**	**-136**	**994**	**20**

Knelpuntenanalyse (structureel € 600.000, eenmalig € 400.000)
In 2022 is budget vrijgemaakt om een aantal knelpunten in de organisatie structureel aan te pakken en op te lossen. De organisatie heeft daardoor na een aantal moeilijke jaren gelukkig de weg omhoog weer gevonden. Nu is het van belang om verder in de organisatie te investeren:
1. Een substantieel aantal verbeteracties uit 2022 is nog niet ingezet. Daarvoor is destijds geen geld gereserveerd.
2. De implementatie van een groeiend aantal bedrijfsvoering gerelateerde wet en -regelgeving voor gemeenten vraagt investeringen in de ondersteunende functies van de organisatie. Voorbeelden hiervan zijn Wet Open Overheid, Algemene verordening gegevensbescherming, Nieuwe Archiefwet, Wet digitale Overheid, Wet Digitale toegankelijkheid, Wet elektronische publicaties, Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen, et cetera.
3. De veranderende en steeds veeleisender wordende samenleving stelt steeds hogere eisen aan de gemeentelijke overheid. De focus ligt steeds meer op zaken als brede participatie, snelle dienstverlening aan inwoners, verduurzaming, klimaat adaptatie, inclusie en beantwoording van WOO verzoeken. De organisatie heeft het uiterste gedaan om naast de reguliere werkzaamheden deze nieuwe prioriteiten te vertalen van beleid naar uitvoering. De organisatie is tot het uiterste gegaan om te leveren. Het kunnen leveren van alle diensten kan echter alleen zolang bedrijfsvoering op orde is. 'Een goed georganiseerde bedrijfsvoering is een vitale randvoorwaarde voor het functioneren van de gehele organisatie

Voor het verder bij de tijd brengen van de bedrijfsvoering van de organisatie zijn investeringen gewenst: De Knelpuntenanalyse adviseert € 900.000 structureel en € 600.000 incidenteel te investeren in de organisatie, Gelet op de verslechterde financiële perspectieven wordt voorgesteld een derde van de structurele investeringen en iets minder dan een derde van de incidentele investeringen voorlopig te schrappen. Een budget van structureel € 600.000 en € 400.000 incidenteel voor het gezond maken van de organisatie is nodig om de ingezette weg omhoog grotendeels door te zetten. Het bij de tijd brengen van de zogenaamde PIOFACH taken (Personeel, Informatievoorziening, Organisatieontwikkeling, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting) staat daarbij centraal.

De beoogde budgetten worden primair ingezet voor het versterken van:
- de financiële sturing en controle
- de modernisering van de informatievoorziening, automatisering, digitale beveiliging
- personeel en organisatie
- huisvesting

Knelpuntenanalyse *bedragen x € 1.000*	Structureel	Incidenteel
Financiële sturing en controle		
Modernisering informatievoorziening, automatisering, digitale beveiliging		
Personeel en organisatie		
Huisvesting		
Totaal:	600	400

Aantrekkelijk werkgeverschap (structureel € 167.000)
In het coalitieakkoord is als één van de speerpunten goed werkgeverschap benoemd. In 2023 is door een extern bureau onderzoek verricht en één van de uitkomsten van dat onderzoek is het advies om te investeren in aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden. Het aanbieden een fietsregeling is een maatregel die minimaal genomen zou moeten worden om onze positie op de arbeidsmarkt te versterken.

Begraafplaats Nieuw-Roden (eenmalig € 25.000)
Het aantal nog uit te geven graven op de begraafplaats Nieuw Roden is beperkt en moet worden uitgebreid om te voorzien in de behoefte. Daarnaast wordt het urnenveld anders ingedeeld, om naast urnenkelders, ook urnenzuilen te realiseren. In 2024 is al € 20.000 beschikbaar gesteld. Hiervoor is aanvullend nog € 25.000 noodzakelijk.

Begraafplaats Veenhuizen (structureel € 3.000, eenmalig € 30.000)
Op de begraafplaats Veenhuizen (het vierde gesticht) zijn de paden en de laanstructuur niet meer te beheren en te onderhouden. Om dit te herstellen en onderhoudsarmer te maken is € 75.000 noodzakelijk. Hiervan is € 30.000 eenmalig en kan € 45.000 worden geïnvesteerd. De kapitaallasten bedragen € 3.000.

Buurthuis De Bomenburcht (eenmalig € 20.000)
Enkele jaren geleden hebben we het beleid voor dorps- en buurthuizen geharmoniseerd en de laatste gebouwen in eigendom overgedragen aan stichtingen. Een van de onderdelen van het beleid is dat wij de kosten voor groot- en renovatieonderhoud betalen en het onderhoud coördineren en inkopen. Dat doen wij nog niet voor Buurthuis De Bomenburcht in Roden. Daarom voeren wij tot en met 2027 het meest noodzakelijke grootonderhoud uit. Dit jaar geven we € 80.000 uit aan noodzakelijk groot onderhoud. We hebben dit bedrag niet geraamd omdat het gebouw niet is opgenomen in onze meerjaren onderhoudsplanning voor buurt- en dorpshuizen. In 2028 nemen we het buurthuis op in de meerjaren onderhoudsplanning.

Hoofdveld VV Peize (investering 2025 € 386.000, structureel € 27.000)
In 2025 is een totale renovatie van het hoofdveld van Voetbalvereniging Peize noodzakelijk. Feitelijk gaat het om aanleg van een nieuw veld omdat het veld als bouwopslag is gebruikt voor de bouw van Sporthuis Peize.

Vervangingsinvesteringen 2025 (investering € 2.300.000, structureel € 75.000)
Jaarlijks wordt de lijst vervangingsinvesteringen geactualiseerd. Hier staan de reguliere vervangingsinvesteringen vanuit Beheer (wegen, tractie, gebouwen, openbare verlichting) vanuit Sport en Accommodaties (inventaris), ICT (laptops, mobiele telefoons en dergelijke) en Facilitair (meubilair) meerjarig opgenomen. In de begroting 2025 is in de begroting rekening gehouden met € 226.000 aan kapitaallasten voor de vervangingsinvesteringen.

Participatiebeleid (eenmalig € 18.000)
Onze gemeente besteedt veel aandacht aan participatie. Zo is het één van de onderwerpen uit het coalitieakkoord. Daarnaast is op 20 december 2023 het participatiebeleid aangenomen door de gemeenteraad. Hier is een uitgebreid participatietraject aan voorafgegaan. Het raadsbesluit

over het nieuwe participatiebeleid bevatte nog geen financiële paragraaf. In het besluit staat: 'Daarnaast heeft het College van Burgemeester en Wethouders aangegeven bij de raad terug te komen met een voorstel voor extra budget t.b.v. de implementatie van het beleid'. Daar is deze aanvraag een onderdeel van. Het gaat hierbij om financiële middelen voor de activiteiten die gemeente-breed opgepakt moeten worden. Reguliere participatiekosten zijn onderdeel van projectbegrotingen, maar dit zijn uitgaven die daar niet onder geschaard kunnen worden. Het gaat met name om scholing (trainingen, workshops, informatievoorzieningen).

Vrijetijdsboulevard (bruto investering 2025 € 1.200.000, structureel € 24.000)
Voor de investering aan de Vrijetijdsboulevard (VTB) is nog € 1,7 miljoen beschikbaar. In totaal is € 3,2 miljoen benodigd voor het realiseren van het schetsontwerp herinrichting (30 km-zone) Kanaalstraat en de woningbouwontwikkelingen VTB. In de 1e trimesterrapportage 2024 stellen we voor om het voordelige resultaat van € 939.000 als gevolg van de verkoop van de gronden aan de VTB toe te voegen aan de reserve grondexploitaties. Binnen deze budget-aanvraag van € 1,2 miljoen stellen we voor om € 939.000 door de reserve grondexploitaties te laten dekken. Hierdoor worden de jaarlijkse netto afschrijvingslasten lager, die ten laste komen van de begrotingsruimte.

Rotonde Dwazziewegen (investering 2025 € 247.000, structureel € 17.000)
M.b.t. de aan te leggen rotonde Dwazziewegen was in 2021 de schatting van de totale kosten realisatie rotonde € 500.000. Schatting van de totale kosten in 2024 is € 800.000. Deze verhoging van drie ton lijkt zeker, maar is pas definitief na de raming van een definitief ontwerp van de rotonde. Deze wordt dit najaar verwacht. Bestuurlijk is afgesproken dat de gemeente 50% van de totale kosten bijdraagt. Op basis van de kennis nu is dat € 400.000. Van die gemeentelijke bijdrage van € 400.000 staat € 125.000 subsidie bestuurlijk vast, daarmee een gemeentelijke netto bijdrage van € 275.000. We gaan ons er voor inzetten om 50% subsidie op onze bijdrage te kunnen krijgen, dus € 200.000. Dit kan alleen na instemming provincie, zij zijn subsidieverlener. Dit zou betekenen dat de netto bijdrage van de gemeente € 200.000 wordt. Er is al een bijdrage geraamd van € 125.000. De rotonde is in 2025 gereed. Ambitie is om eind dit jaar de schop in de grond te steken.

Huisvesting gemeentehuis (p.m.)

Jaarlijkse dotatie exploitatie naar vermogen

	2025	2026	2027	2028
Intrekken toevoeging aan algemene reserve (sparen voor 2026)	2.500			
Saldo meerjarenbegroting 2025 na E. jaarlijkse dotatie naar vermogen	**-318**	**-2.371**	**-136**	**994**

Intrekken toevoeging aan algemene reserve (sparen voor 2026, eenmalig € 2.500.000)
In de meicirculaire 2022 waren tot en met 2025 extra miljoenen voor gemeenten aangekondigd. Wij zagen echter tegelijkertijd de bekostiging voor het jaar 2026 door het rijk van gemeenten kelderen vanwege een nieuwe financieringssystematiek. Vervolgens hebben wij in de meerjarenbegroting voor de jaren 2024 en 2025 spaarbedragen voor het ravijnjaar 2026 opgenomen. In de Voorjaarsnota 2024 van het rijk is onlangs bekend geworden dat de nieuwe

financieringssystematiek al vanaf 2024 ingaat. De nieuwe systematiek is nadelig voor gemeenten, maar wordt volledig gecompenseerd voor alle jaren met uitzondering van 2025. In 2025 wordt ongeveer de helft gecompenseerd, waardoor landelijk een tekort van € 675 miljoen resteert. Dit zien wij ook terug in de verwachte uitkering uit het gemeentefonds in 2025, op basis van de meicirculaire 2024 ten opzichte van de septembercirculaire 2023, en heeft nadelige gevolgen voor het begrotingssaldo in 2025. Het intrekken van het spaarbedrag 2025 helpt mee om een structureel sluitende begroting 2025 aan te kunnen bieden.

Voorstellen ten laste van de tarieven

Voorstellen ten laste van tarieven	2025	2026	2027	2028
Oeververdedigingswerken	-40			
Personeel beheer binnendienst	-460	-460	-460	-460
Totaal 'Voorstellen ten laste van tarieven'	**-500**	**-460**	**-460**	**-460**

Oeververdedigingswerken (eenmalig € 40.000)
Het beheer en onderhoud van oeververdedigingswerken (beschoeiingen et cetera) is een verantwoordelijkheid van de gemeente . Op dit moment wordt er geen beheer en onderhoud gepleegd. Om dit te efficiënt en effectief uit te kunnen voeren, moet er een beheer- en onderhoudsplan worden gemaakt.

Personeel beheer binnendienst (structureel € 460.000)
Bij de binnendienst is het aantal werkzaamheden de afgelopen tijd fors toegenomen. Naast het reguliere beheer- en onderhoudswerk, is er ook sprake van een toename van werkzaamheden die ten laste kunnen komen onze tarieven. Om het werk uit te kunnen blijven voeren, is er een formatie-uitbreiding nodig van € 460.000.

Voorstellen die voorlopig niet kunnen worden uitgevoerd

Voorlopig even niet	2025	2026	2027	2028	eenmalige ruimte 2025
Knelpuntenanalyse	-300	-300	-300	-300	
Aantrekkelijk werkgeverschap	-330	-330	-330	-330	
Speedcentre Roden (investering 2025 € 312) (ISAP?)	-14	-14	-14	-14	
Herinrichting sportaccommodatie Roden (investering 2025 pm) (ISAP?)	pm	pm	pm	pm	
Gemeentepagina	-25	-25	-25	-25	
MOP Sportvelden	-126	-126	-126	-126	
Professionaliseren vastgoed onderhoud	-60	-30	-30	-30	
Erfgoedvisie		-3	-3	-3	-3
Personeel Verkeer en Vervoer	-70	-70	-70	-70	
Parkeerschijfzone Roden					-185
Subsidie personeelskosten Mensinge	-70	-70	-70		
Cultuurbudgetten	-35	-35	-35	-35	
Subsidie Gevangenismuseum	-55	-55	-55	-55	
Fonds Leefbaarheid	-50	-50	-50	-50	
Stichting Kop van Drenthe	-3	-3	-3	-3	
Speelgoedmuseum (investering 2025 € 1.417)	-106	-106	-106	-106	-33
Herinrichting Nieuweweg (investering 2025 € 1.250)	-81	-81	-81	-81	
Sportaccommodatie en parkeerplaats Eenerstraat (investering 2025 pm)	pm	pm	pm	pm	
Stichting Manege Norg (investering 2025 € 48)	-3	-3	-3	-3	
Scouting Mensinge (investering 2025 € 81)	-4	-4	-4	-4	
Uitbreiding personeel zwembad	-50	-50	-50	-50	
Nieuwbouw zwembad (investering 2025 € 13.300)	pm	pm	pm	pm	
Archeologische en cultuurhistorische waarden					-50
Adviseur RO	-93	-93	-93	-93	
Kleine faunavoorzieningen	-25	-25	-25	-25	
Beleidsmedewerker Vastgoed en grondzaken	-66	-66	-66	-66	
Projectondersteuner woningbouwopgave	-25	-25	-25	-25	
Buurthuis Peizermade (investering 2025 € 225)	-10	-10	-10	-10	
Flexwoningen	pm	pm	pm	pm	
MFA Peize	pm	pm	pm	pm	
Oosterduinen	pm	pm	pm	pm	
Totaal	**-971**	**-944**	**-944**	**-874**	**-271**

In de bijlage ziet u de toelichtende teksten bij de voorstellen die we voorlopig niet uitvoeren.

Stand van zaken reserves per 1 juni 2024

Algemene reserve	2025	2026	2027	2028
Stand 1 juni 2024	4.866	5.141	5.416	5.691
Begrote dotatie aan eigen vermogen	275	275	275	275
Stand begroting 2025 - 2028	**5.141**	**5.416**	**5.691**	**5.966**
Benodigd voor afdekken risico's	-4.990	-4.990	-4.990	-4.990
Beschikbaar	**151**	**426**	**701**	**976**
Streefbedrag algemene reserve	5.600	5.600	5.600	5.600
Verschil ten opzichte van streefbedrag algemene reserve	**-459**	**-184**	**91**	**366**

Bestemmingsreserves				

Reserve sociaal domein	2025	2026	2027	2028
Stand 1 juni 2024	11.523	11.523	11.523	11.523
Stand begroting 2025 - 2028 / Beschikbaar	**11.523**	**11.523**	**11.523**	**11.523**

Reserve grondexploitaties	2025	2026	2027	2028
Stand 1 juni 2024	4.821	4.781	4.741	4.701
Jaarlijkse onttrekking vennootschapsbelasting	-40	-40	-40	-40
Stand begroting 2025 - 2028 / Beschikbaar	**4.781**	**4.741**	**4.701**	**4.661**

Overige bestemmingsreserves	2025	2026	2027	2028
Sociale huisvesting Norg	996	996	996	996
Aankoop kunstwerken	25	26	27	27
Dekking kapitaallasten	6.503	6.173	5.843	5.513
Reserve startersleningen	150	150	150	150
Reserve Middenveld	826	826	826	826
Reserve onderhoud gebouwen	781	781	781	781
Beschikbaar	**9.282**	**8.953**	**8.624**	**8.294**

Stand van zaken voorzieningen per 1 juni 2024

Voorziening afvalverwijdering	2025	2026	2027	2028
Stand 1 juni 2024	361	361	361	361
Stand begroting 2025 - 2028	**361**	**361**	**361**	**361**
Minimumniveau	500	500	500	500
Beschikbaar	**-139**	**-139**	**-139**	**-139**

Voorziening riolering	2025	2026	2027	2028
Stand 1 juni 2024	2.509	2.148	1.878	1.878
Afdekken jaarlijks exploitatietekort	-360	-270		
Stand begroting 2025 - 2028	**2.148**	**1.878**	**1.878**	**1.878**
Minimumniveau	500	500	500	500
Beschikbaar	**1.648**	**1.378**	**1.378**	**1.378**

Kaders Programmabegroting 2025

Inleiding

In de “Financiële verordening gemeente Noordenveld 2023” is in artikel 4 opgenomen dat voor 1 juli aan de raad een perspectiefnota wordt aangeboden met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders van de programmabegroting voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming. In casu de programmabegroting 2025 en de meerjarenbegroting 2026 tot en met 2028. In dit voorstel zijn de richtlijnen en uitgangspunten als kaders opgenomen met een technisch administratief karakter. De richtlijnen en uitgangspunten zijn mede gebaseerd op de Macro Economische Verkenning 2024 (verschenen september 2022) van het Centraal Planbureau, waarin een economische groei van 1,5% voor Nederland wordt verwacht. Daarnaast het Centraal Economisch Plan 2024 (verschenen 22 februari 2024) van het Centraal Planbureau waarin de verwachting wordt uitgesproken dat de koopkracht in 2025 niet verder zal groeien. Daarnaast geeft het CPB aan dat er een koerswijziging nodig is ten aanzien van de overheidsfinanciën.

Loon en prijsstijgingen

Gezien de ervaring uit voorgaande jaren en de macro economische ontwikkelingen nemen we in de perspectiefnota 2025 de volgende indexatie voor lonen en prijzen op:

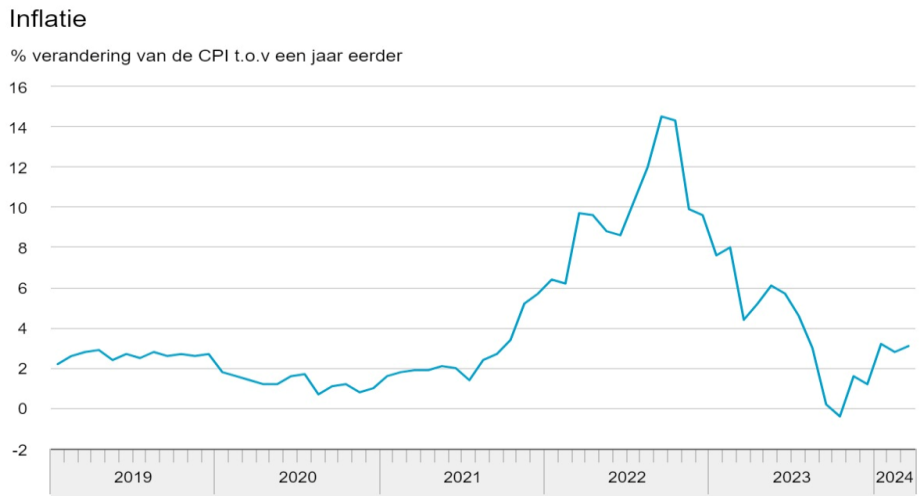
- Lonen +2,5% (alle jaren)
- Prijzen +3,0% (en voor de volgende jaren 2,5%)

Mocht het zo zijn dat door actuele ontwikkelingen een bijstelling van deze percentages noodzakelijk is dan komen wij bij de behandeling van de begroting 2025 hierop terug.

Macro economische ontwikkeling

De verwachte inflatie op basis van de CPI bedraagt 2,8% (CEP, februari 2024). De CAO gemeenten loopt ten met 31 maart 2025. Vooralsnog is de inzet van de bonden en het aanbod van de VNG nog niet bekend.

Prijscompensatie

De inflatie wordt afgemeten aan de jaarlijkse verandering van consumentenprijzen. Consumentengoederen en -diensten, in 2024 is deze actueel 3,0%. Daarmee iets lager dan de verwachtte 3,1% voor 2024.

Subsidies en bijdragen.

Subsidies en bijdragen aan derden worden jaarlijks geraamd op basis van bestaande subsidies met een prijsindex van 3,0%. Voor de gesubsidieerde instellingen kan daar waar sprake is van het onderdeel looncomponent en voor zover er al geen afzonderlijke individuele afspraken zijn gemaakt worden uitgegaan van bindende cao-afspraken.

Huren en pachten

De huren en pachten worden (indien van toepassing) in 2025 verhoogd met 3,0%.

Tarieven sportaccommodaties c.a.

Uitgangspunt is een trendmatige verhoging van 3,0%. Op basis van marktwerking kan de manager afdeling sport en accommodaties een afwijkend percentage hanteren na accordering door het college.

Raming aantal inwoners en woonruimten

Het aantal inwoners en woonruimten wordt geraamd aan de hand van de laatst bekende gegevens en aangepast aan autonome ontwikkelingen. Deze ramingen zullen integraal worden gebruikt in de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 (bijvoorbeeld bij de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds, et cetera)

Raming inwoners per 1 januari:

2024	2025	2026	2027	2028
31.683	31.763	31.843	31.923	32.003

Raming woningen per 1 januari:

2024	2025	2026	2027	2028
15.097	15.250	15.400	15.550	15.700

Belastingen rechten en heffingen

Onderstaand overzicht is gebaseerd op eerder door de raad genomen besluiten.
In het hierna volgende overzicht worden per belastingsoort de uitgangspunten aangegeven.

Belastingsoort	Uitgangspunten voor 2025
a. OZB	Uitgangspunt is een netto toename van de opbrengsten met 3,0%.
b. Reinigingsheffing	Uitgangspunt is 100%-kostendekking. Hierop worden de tarieven gebaseerd.
c. Rioolheffing	Tarieven bepalen op basis van GRP. Uitgangspunt is 100%-kostendekking. Hierop worden de tarieven gebaseerd.
d. Toeristenbelasting	De gemeenteraad heeft op 20 juni 2018 besloten de pilot toeristenbelasting een structureel vervolg te geven waarbij onder meer is besloten kinderen tot en met 12 jaar vrij te stellen voor toeristenbelasting. Voor 2025 hanteren we dezelfde tarieven als voor 2024.
e. Marktgeld (Peize)	Jaarlijkse verhoging met het verwachte inflatiepercentage van 3,0%.
f. Lijkbezorgingsrechten	Jaarlijkse verhoging met het verwachte inflatiepercentage van 3,0%.
g. Forensenbelasting	Jaarlijkse verhoging met het verwachte inflatiepercentage van 3,0%.
h. Leges	Een algemeen uitgangspunt: een verhoging met het verwachte inflatiepercentage van 3,0%. NB: Ten aanzien van de leges kan niet zonder meer in alle gevallen een verhoging plaatsvinden, als gevolg van externe regelgeving (leges rijbewijzen en dergelijke)
i. BIZ (Bedrijfs-investerings-zones)	Op dit moment kennen wij twee Bedrijfsinvesteringszones (BIZ): één voor het centrum van Roden en één voor de bedrijventerreinen in Roden en Peize. In deze BIZ-gebieden dragen ondernemers en/of pandeigenaren gezamenlijk bij aan activiteiten die de economische ontwikkeling van het gebied bevorderen. Tijdens de afgelopen twee BIZ-periodes heeft deze bijdrage een positief effect gehad op de leefbaarheid, veiligheid en ruimtelijke kwaliteit in deze zones. In samenwerking met de stichtingen is besloten om de BIZ-periode te verlengen. Hiervoor is in september 2024 nog wel een draagvlakmeting nodig. Als deze draagvlakmeting een positief resultaat oplevert, kan de periode verlengd worden met vijf jaar, van 2025 tot en met 2029. De tarieven voor de bedrijventerreinen in Roden en Peize worden circa 50% verlaagd en gebouwen met een WOZ-waarde tot € 150.000 zijn vrijgesteld van de heffing. Voor de BIZ-zone 'Centrum Roden' blijven de regels ongewijzigd ten opzichte van de huidige verordening.